

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa [(1) Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimenpide-ehdotukset: Esittävien taiteiden valtionosuusrahoitus on lakisääteistä, koska se on tarkoitettu kulttuurin perustan ylläpitämiseen. Tästä syystä valtionosuusrahoitus on turvattava myös tulevaisuudessa pitkäjänteisenä ja ennakoitavana perusrahoituksena. Näin varmistetaan kulttuuripalveluiden saatavuus myös alueellisesti. Tulevaisuuden resurssien käyttö ja niiden ohjaus tulee määritellä tarkemmin. Rahoituksen ennakoitavuus on hyvä konkretisoida aikataulutettuna tulevassa toimenpidesuunnitelmassa. Toivomme orkesterien edustusta selonteon toimenpiteeksi ehdotettuun

valtioneuvostotasoiseen ja ylivaalikautiseen toimielimeen. Kulttuurialan tunnusluvuissa on käytetty vuoden 2022 lukuja. Ko. vuonna koko kulttuuritoiminta oli pandemiasta johtuen estetty tammi-helmikuun ajan ja yleisön palaaminen tapahtui hitaasti. Vuoden 2022 luvut eivät siten anna oikeaa kuvaa toimintaedellytyksistä ja ne tulisi päivittää. (2) Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimenpide-ehdotukset: Kannatamme ehdotettua rahoituksen ennakoitavuuden lisäämistä. Uusien teoksien tilaaminen on yksi uudistumisen ja kasvun lähtökohdista. Nykyisissä tukimuodoissa on vähän välineitä tämänkaltaiseen toimintaan tai ylipäänsä kokeiluihin. Innovatiivisuus tulisi nähdä myös tukimuotojen kenovalikoimassa tavoiteltavana tilana.(3) Yhteistyön ja osallisuuden voima Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimenpide-ehdotukset: . Kaikista taiteilijoista ei ole yrittäjiksi tai opettajiksi. Siksi koulutuksen työelämävastaavuuden lisäämisessä ei pitäisi lähteä siitä oletuksesta, että kaikki tulisi taiteilijuuden rinnalla kouluttaa jompaankumpaan lisätehtävään.(4) Uudistumisen, kestävyys ja kasvun mahdollistaminen Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimenpide-ehdotukset: Orkesterit ovat monipuolisia alueiden elinvoiman ylläpitäjiä, kun niiden perusrahoitus on turvattu. Koko orkesterialan elinvoimaisuuden säilymiselle ja toiminnan uudistamiselle on ratkaisevaa ennakoitava rahoitus. Myös tässä toteamme toimenpide-ehdotuksena, että tämä tulee konkretisoida tulevassa toimenpidesuunnitelmassa. Kasvuvision toteutumiseksi konkreettiset käytännön toimenpiteet tulee vastuuttaa useammalle ministeriölle.(5) Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimenpide-ehdotukset: Selonteon sivulla 13 todetaan, että nykyiset taiteen ja kulttuurin tukijärjestelmät toimivat varsin hyvin. Selonteon liiteaineistossa kuitenkin todetaan, että koko alan kehityksen edellytys on rahoituksen ja rakenteiden uudistaminen. Ennen mahdollista uudistusta olisi hyvä tehdä vaikutusten arviointi juuri vastikään uudistetun valtiosuuslainsäädännön ja -järjestelmän hyödyistä ja kehityskohteista. VOS-perusrahoitus on turvattava myös tulevaisuudessa. Sen myötä ylläpidetään toimivaa infrastruktuuria, joka on edellytys osallisuudelle, saavutettavuudelle ja hyvinvoinnille. Toimenpiteenä tulee olla jatkossakin, että perusrahoitus turvataan julkisin varoin. EU-rahoitus ei voi toimia pitkäjänteisen työskentelyn perusrahoituksena – lisärahoituksena kyllä. Yksityisen rahoituksen kasvun mahdollistaminen verohelpotusten myötä ei turvaa kulttuuri-instituutioiden toimintaedellytyksiä eikä helpota pitkäjänteistä suunnittelua. Yksityistä rahaa ei ole siinä määrin kuin perustoiminta sitä tarvitsee. Kulttuurin tietoperustaa on vahvistettava tekemällä kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyvä tilastointi lakisääteiseksi.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Suomen Sinfoniaorkesterit ry on jäsentensä vuorovaikutukseen perustuva ja siitä voimansa saava erilaisten orkestereiden yhdenvertainen yhteisö. Edistämme orkesterien edunvalvontaa, koulutusta ja tiedonvaihtoa. Jäsenistöömme kuuluu 34 ammattisinfoniaorkesteria ja toiminnassamme on vahva valtakunnallinen ote.

Tavoitteenamme on vahvistaa sellaista Suomea, jossa jokaisella on asuinpaikasta, varallisuudesta, iästä, terveydentilasta tai muusta vastaavasta seikasta riippumatta mahdollisuus tavoittaa korkeatasoinen orkesteritarjonta ja olla osallisena monipuolisissa musiikkielämyksissä.

Strategiamme ja toimintatapamme tukee kulttuuripoliittisen selonteon toteutumista. Tunnistamme yhdessä orkesterikentän kanssa selonteon tausta-aineistossa esiteltyjä tärkeimpiä tulevaisuuden muutosvoimia omassa toiminta- ja taustaympäristössä ja etsimme käytännön vastauksia kaikkia suomalaisia koskettaviin haasteisiin.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Selonteon visio on selkeä ja ymmärrettävä ja sen tavoitteet ovat oikean suuntaisia. Kiitämme selonteon monia hyviä ja tärkeitä toimenpide-esityksiä. Selonteon liitteenä oleva laaja nykytilan kuvaus on ansiokas.

Pidämme tärkeänä, että selonteon toteuttamiseksi laadittava erillinen toimenpidesuunnitelma on konkreettinen tavoiteaikatauluineen ja vastuutahoineen.

Selonteon kuvaama rahoitustavoitetila jää epämääräiseksi. Kulttuurin arvoketjun kuvauksen yhteydessä selonteossa todetaan, että Suomen pienellä kieli- ja markkina-alueella julkisen rahoituksen merkitys korostuu kaikilla taiteen ja kulttuurin tuotannon ja levityksen alueilla.

Selonteon mukaan kulttuurin julkisella rahoituksella on myös selkeä taloudellinen peruste. Tuki kohdistuu yhteiskuntaa uudistavaan toimintaan ja kulttuurin perustan ylläpitämiseen.

Selonteko ei tunnista riittävästi kulttuurialan instituutioita ja niiden roolia ekosysteemissä. Myös kulttuurin tekijöiden yhteys kulttuurin tuotantoon ja rakenteisiin jää epäselväksi. Organisaatiot ja kulttuurilaitokset tekevät tärkeää, kulttuurin ytimessä tehtävää työtä.

Selonteossa tunnistetaan hyvin kulttuuripolitiikan yhteys muihin politiikka-aloihin ja ehdotetaan yhteistä hallituskausien yli jatkuvaa poliittista linjaa kulttuurin asioiden edistämiseen. Kannatamme selonteon poikkihallinnollista otetta ja uuden pysyvän ja monialaisen toimielimen perustamista.

Kulttuuriosallistumisella voidaan vaikuttaa mm. syrjäytymiseen ja muihin yhteiskunnan ilkeisiin ongelmiin. Selonteon sivulla 14 todetaankin, että julkinen rahoitus turvaa jokaiselle kulttuurin saavutettavuuden ja korjaa pienen markkinan puutetta kotimaisen kulttuurin elinvoiman varmistamiseksi.

Kuten selonteossa todetaan, kulttuurin tulee olla osa kaupunkipolitiikkaa, -kehittämistä ja elinkeinotoimintaa. Kulttuuripolitiikka tukee muiden politiikan alojen tavoitteiden saavuttamista sekä edistää kokonaisvaltaista yhteiskunnallista hyvinvointia ja kestävä kehitystä. Eri politiikkatoimien on oltava keskenään johdonmukaisia ja yhteensopivia, jotta niiden vaikutukset ovat mahdollisimman tehokkaita ja luottamusta herättäviä. Vaikutusten saavuttamiseksi tulee arvioida mm. osallistumisen esteitä ja katvealueita kulttuurin saavutettavuudessa.

Aluetasolla tehtävän yhteistyön merkitys tulee korostumaan edelleen tulevaisuudessa. Alueellinen ja paikallinen kulttuuripoliittinen yhteistyö lisää osallisuutta, mahdollisuuksia identiteettien rakentamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Orkestereilla on aktiivisina toimijoina myös aluetaloudellista vaikuttavuutta ja ne ovat tärkeä osa kuntien elinvoimaa.

Lehtonen Iiris
Suomen Sinfoniaorkesterit ry